

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Prop. 34 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endring av fylkestilhørighet for
Gran kommune fra Innlandet fylke til
Akershus fylke og endringer i valgloven
(endringer i valgdistriktene)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	6	Endringer i valgdistrikts- grensene	19	
2	Bakgrunn	6	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	20	
3	Rettslige utgangspunkter	9	8	Merknader til lovforslaget	21	
4	Søknad om fylkesbytte	11	A Forslag til vedtak om endring av fylkestilhørighet for Gran kommune fra Innlandet fylke til Akershus fylke			22
4.1	Søknad fra Gran kommune	11	B Forslag til lov om endringer i valgloven (endringer i valgdistriktene)			23
4.2	Høringsuttalelser	12				
4.3	Statsforvalterens behandling og tilrådning	15				
5	Departementets vurdering og forslag	17				

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Prop. 34 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endring av fylkestilhørighet for Gran kommune fra Innlandet fylke til Akershus fylke og endringer i valgloven (endringer i valgdistriktene)

*Tilråding fra Kommunal- og distriktsdepartementet 6. februar 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmer regjeringen forslag om at Gran kommune endrer fylkestilhørighet fra Innlandet fylke til Akershus fylke. Forslaget er i tråd med vedtak i Gran kommunestyre og Akershus fylkesting, men ikke i samsvar med vedtak i Innlandet fylkesting.

Regjeringen foreslår at lov 16. juni 2023 nr. 62 om valg til Stortinget, fylkesting og kommune-

styres (valgloven) § 11-1 om valgdistriktene ved stortingsvalg endres i samsvar med forslaget om endret fylkestilhørighet for Gran kommune, ved at Gran kommune flyttes fra Oppland valgdistrikt til Akershus valgdistrikt.

Endringene foreslås å tre i kraft fra 1. januar 2028.

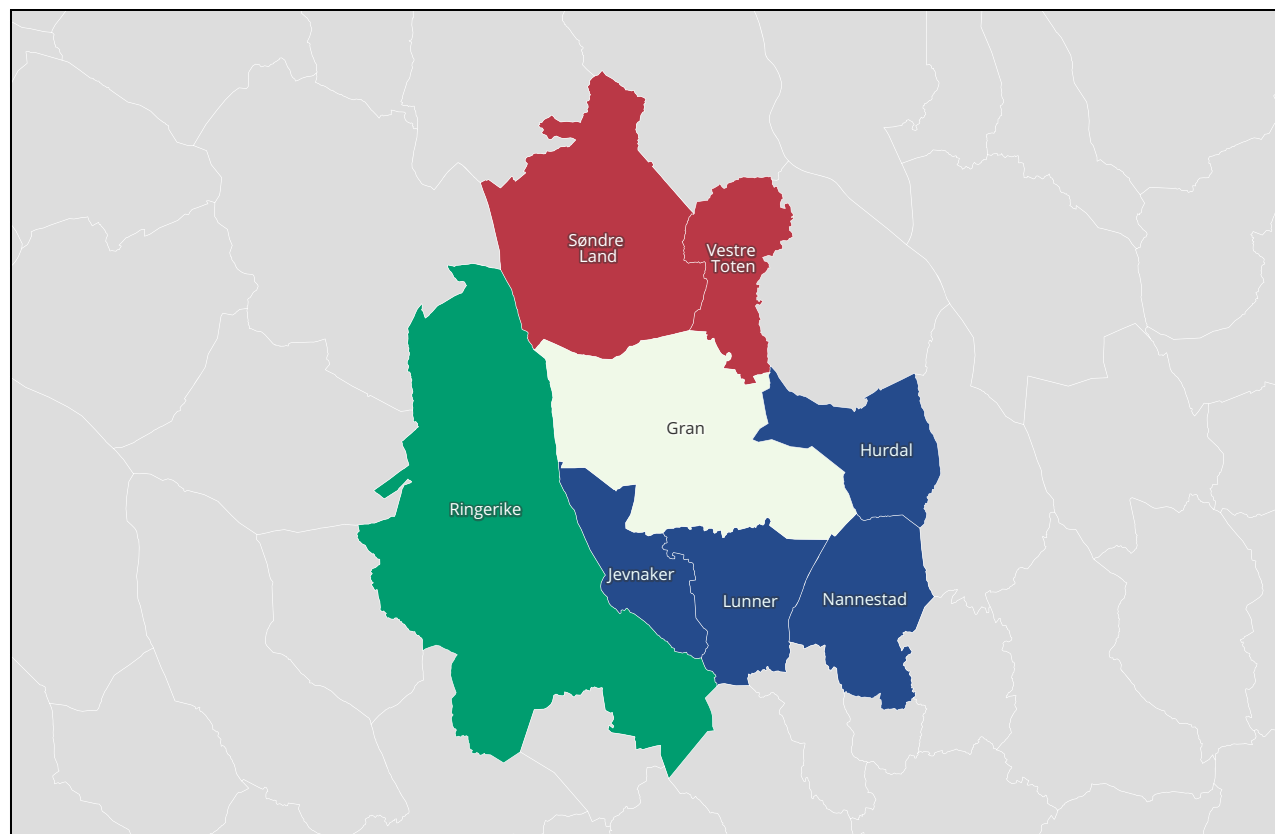
2 Bakgrunn

De tre kommunene Jevnaker, Lunner og Gran utgjør området Hadeland. Jevnaker og Lunner tilhører Akershus fylke, og Gran tilhører Innlandet fylke. I tillegg grenser Gran kommune til Nannestad og Hurdal kommuner i Akershus fylke, Søndre Land og Vestre Toten kommuner i Innlandet fylke og Ringerike kommune i Buskerud fylke.

Tidligere hørte de tre kommunene i Hadeland til Oppland fylke. Fordelingen av de tre kommunene mellom to ulike fylker skjedde etter Stor-

Tabell 2.1 Innbyggere og areal per 1. januar 2025

	Innb. per 1.1.2025	Areal (km ²)
Gran	13 660	757
Lunner	9 420	292
Jevnaker	7 043	226
Innlandet	377 556	52 072
Akershus	740 680	5 894

Figur 2.1 Kart over Gran kommune og nabokommunene i Akershus (blå), Innlandet (rød) og Buskerud (grønn)

Kilde: Kartdata: Kartverket, Illustrasjon: KDD/Datawrapper

tingets vedtak 8. juni 2017 om å endre fylkesstrukturen i Norge fra 19 til 11 fylker (regionreformen). Ved Stortingets vedtak ble fylkene Oppland og Hedmark slått sammen til det nye fylket Innlandet, og fylkene Akershus, Buskerud og Østfold slått sammen til det nye fylket Viken. Da Stortinget behandlet regionreformen ble det gitt en flertallsmerknad om å se på mulige grensejusteringer av de nye fylkene, jf. Innst. 385 S (2016–2017). Statsforvalterne fikk i oppdrag av departementet å gjennomføre en prosess med kommuner i randsonene av de nye fylkene, for å undersøke om det var aktuelt å bytte fylkestilhørighet. Lunner, Jevnaker og Gran kommuner startet en felles prosess med sikte på å vurdere fylkestilhørighet fra 1. januar 2020. Gran kommune vedtok at det ikke var aktuelt å delta i utredningen gjennom følgende vedtak i kommunestyret 19. oktober 2017:

Det er ikke aktuelt for Gran kommune å delta i utredningsarbeid knyttet til fremtidig regiontilhørighet på dette tidspunkt.

Lunner og Jevnaker kommuner gjennomførte utredningen og begge kommunestyrene vedtok 25. januar 2018 å søke endring av fylkestilhørighet fra Oppland fylke til det nye Viken fylke. Stortinget innvilget søknadene, og Lunner og Jevnaker kommuner inngikk i Viken fylke, og i henholdsvis Akershus og Buskerud valgdistrikt fra 1. januar 2020, jf. Stortingets vedtak 8. juni 2017 og Prop. 88 S (2017–2018) *Kommuneproposisjonen 2019*. Gran kommune ble en del av Innlandet fylke og Oppland valgdistrikt.

Gran kommunestyre vedtok 18. juni 2020 en kommunal planstrategi der utfordringer ved dagens fylkesgrense ble omtalt. Høsten 2021 startet politisk behandling om fylkestilhørighet i Gran kommune. Kommunestyret i Gran kommune behandlet sak om fylkestilhørighet 21. oktober 2021, og vedtok:

Gran kommunestyre tar saken til orientering. Det settes i gang en kartlegging i dialog med Lunner kommune, om hvilke ulemper og fordeler som ligger i at Lunner og Gran kommuner tilhører forskjellige fylker. Jevnaker inkluderes på aktuelle områder. Det søkes om midler i Regionrådet til slikt kartleggingsarbeid.

Etter at Viken fylkesting 23. februar 2022 vedtok å søke om deling av Viken fylke, ble spørsmålet om fylkestilhørighet på nytt behandlet av Gran kommunestyre, som 8. mars 2022 vedtok følgende:

1. Rådmannen bes om å gjøre nødvendige utredninger og gjennomføre en opinionsundersøkelse om eventuelt fylkesbytte, som grunnlag for en sak der kommunestyret kan ta stilling til en søknad om eventuelt fylkesbytte den 21. april.
2. Departementet orienteres om at Gran kommune har satt i gang egne utredninger med tanke på muligheten for å sende søknad om et fylkesbytte rett i etterkant av kommunestyremøtet 21. april.

En rapport fra rådmannen, sammen med en rapport om fordeler og ulemper ved at kommunene Lunner og Gran ligger i to ulike fylker, dannet grunnlaget for behandlingen i kommunestyret 21. april 2022, hvor kommunestyret vedtok:

Avklaringer for vesentlige fylkeskommunale tjenester og finansieringsordninger må foretas før Gran kommune og innbyggerne kan ta stilling til et eventuelt fylkesskifte ved folkeavstemming.

Stortinget fattet 14. juni 2022 vedtak om deling av Viken fylke til de tre nye fylkene Østfold, Akershus og Buskerud, i samsvar med Prop. 113 LS (2021–2022) og Prop. 127 S (2021–2022). Etter delingen av Viken ble både Lunner og Jevnaker kommuner en del av Akershus fylke og Akershus valgdistrikt.

Den 16. november 2023 vedtok kommunestyret i Gran følgende:

Rådmannen framlegger til formannskapsmøtet 30.11.2023 og videre til kommunestyrets møte 14.12.2023 en sak om fylkestilknytning. Framlegget skal ta utgangspunkt i utredning og kartlegging framlagt til møtet 21.04.2022, supplert og justert med eventuell kjent ny kunnskap eller avklaringer.

Kommunestyret i Gran vedtok 14. desember 2023 at det var ønskelig å endre fylkestilhørighet til Akershus fylke:

1. Kommunestyret ønsker overgang til Akershus fylke.
2. Kommunestyret anmoder ordfører og rådmann om å starte en prosess for å tilrettelegge for en søknad om fylkesbytte. Det bes om at utredningen fra våren 2022 oppdateres, da spesielt i forhold til fylkeskommunale tjenester og finansieringsordninger. Det fremmes ny sak våren 2024 med sikte på at søknad om fylkesbytte kan sendes innen utgangen av første halvår.

3. Når ny sak om fylkesbytte foreligger avholdes et folkemøte som supplement til innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i 2022. Gran kommune orienterer departementet skriftlig om vedtak i denne sak og planlagt prosess.

Departementet mottok brev fra Gran kommune 5. januar 2024 hvor kommunen ba om tilbakemelding fra departementet på videre prosess. Departementet svarte i brev 13. februar 2024 at neste aktuelle tidspunkt for eventuelle fylkesbytter ville være 1. januar 2028, ved årsskiftet etter et fylkestingsvalg. Om prosess skrev departementet videre:

Dersom Gran kommune sender en søknad til departementet senest høsten 2025, vil departementet kunne legge frem en sak for Stortinget

våren 2026. Dersom Stortinget vedtar et fylkesbytte for Gran, vil dette kunne tre i kraft fra 1. januar 2028.

Det ble avholdt et folkemøte i kommunen 6. mai 2024. Søknad med oppdatert utredning ble lagt fram for kommunestyret 20. juni 2024, med følgende innstilling fra rådmannen:

1. Gran kommune ønsker å bytte fylke fra Innlandet fylke til Akershus fylke.
2. Søknad om fylkesbytte sendes Statsforvalteren i Innlandet for videre behandling, høring og oversendelse til Kommunal- og distriktsdepartementet.

Innstillingen ble vedtatt med 16 mot 11 stemmer. Søknaden med tilhørende utredning ble sendt til Statsforvalteren i Innlandet 24. juni 2024.

3 Rettslige utgangspunkter

Endringer i kommune- og fylkesgrenser reguleres av lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingsloven). Inndelingsloven er en prosesslov, som regulerer hva som skal skje fra det er tatt initiativ til en grenseendring og til endringen er gjennomført, og hvem som har kompetanse til å avgjøre hva. Loven regulerer ikke når en grense skal endres, hvor den skal gå eller når en endring skal tre i kraft. I loven brukes begrepet «grenseendring» som en samlebetegnelse på sammenlåing, deling og grensejustering.

En grensejustering innebærer å flytte et område fra en kommune til en annen kommune, eller fra et fylke til et annet fylke, jf. inndelingsloven § 3. Det er Kongen som har myndighet til å fatte vedtak om slike grensejusteringer, jf. § 6. Kongens kompetanse er delegert til departementet. Det er også en grensejustering når en hel kommune flyttes fra et fylke til et annet fylke, jf. § 3. Det er Stortinget som har myndighet til å fatte vedtak om å flytte en hel kommune fra et fylke til et annet, jf. § 6.

Etter inndelingsloven kan søknad om at det skal settes i gang en utredning om grensejustering fremmes av blant andre innbyggere og kommunestyret i kommunen søknaden gjelder, jf. § 8 første ledd. En slik søknad skal være skriftlig og grunnlagt, og må inneholde forslag til nye grenser. Det følger av lovens forarbeider at søknaden bør redegjøre for hvordan grenseendringen vil påvirke søkeren, jf. Ot.prp. nr. 41 (2000–2001) *Om lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova)* side 72. Utover dette inneholder ikke inndelingsloven konkrete krav til hva en søknad om utredning av grenseendring, herunder grensejustering, skal inneholde. Søknaden skal sendes til statsforvalteren i området saken gjelder.

Det er departementet som avgjør om det skal settes i gang en utredning på bakgrunn av et initiativ etter § 8, og omfanget av en eventuell utredning, jf. § 9. Inndelingsloven oppstiller ikke konkrete krav til utredningen. Dette fordi saker om grenseendringer er svært ulike, både med hensyn

til art og omfang. Vurderingen av hva som er nødvendig utredning må derfor gjøres med utgangspunkt i sakstype, omfang og andre særlige forhold ved den enkelte sak, jf. Ot.prp. nr. 41 (2000–2001) side 33. Før det fattes vedtak om grensejustering skal de kommunene eller fylkeskommunene saken gjelder, få uttale seg.

Det følger av inndelingsloven § 10 at kommunestyret bør innhente innbyggernes synspunkt på et forslag om grenseendring. Det er opp til kommunestyret å bestemme om innbyggerne skal høres, hvem som skal høres og på hvilken måte. Inndelingsloven § 10 omtaler ikke fylkeskommunene, og det er opp til det enkelte fylkesting å bestemme om innbyggerne skal høres i spørsmål om grenseendringer som berører fylkesgrensene.

Inndelingslovens system legger altså opp til at kommuner kan søke departementet om at en grensejustering utredes, og at departementet avgjør om og eventuelt på hvilken måte grensejusteringen skal utredes. På bakgrunn av en gjennomført utredning vil departementet vurdere om grensejusteringen skal vedtas eller ikke. I saker som gjelder å flytte en hel kommune fra et fylke til et annet fylke, vurderer departementet om saken skal legges fram for Stortinget for avgjørelse, da det er Stortinget som har myndighet til å fatte vedtak i slike saker.

Inndelingsloven er likevel ikke til hinder for at en kommune selv igangsetter en utredning av en grensejustering. Kommunen kan i slike tilfeller oversende en søknad om grensejustering med tilhørende utredning til statsforvalteren, som deretter oversender saken til departementet med en tilrådning. Departementet tar stilling til om søknaden og utredningen samlet sett gir et tilstrekkelig grunnlag for videre behandling av saken.

Inndelingsloven gir ingen konkrete vilkår eller kriterier for hva som skal inngå i vurderingen av om en grensejustering skal vedtas eller ikke. Inndelingslovens formålsbestemmelse angir de overordnede rammene for vedtaksorganets skjønnssutøvelse i sakene, jf. Ot.prp. nr. 41 (2000–2001). Etter inndelingsloven § 1 er formålet med loven å legge til rette for

[...] ei kommune- og fylkesinndeling som innafor ramma av det nasjonale fellesskap kan sikre eit funksjonsdyktig lokalt folkestyre og ei effektiv lokalforvaltning. Endringar i kommune- og fylkesinndelinga bør medverke til å skape formålstenlege einingar som kan gi innbyggjarane og næringslivet tilfredstillande tenester og forvaltning. Verksemda etter denne lova skal byggje på prinsippet om lokal medverknad og initiativrett til grenseendringar.

Vedtaksorganet har rom for et vidt skjønn i vurderingen av om grensene skal justeres eller ikke, og avgjørelsen må bygge på en konkret og helhetlig vurdering av alle relevante momenter.

Inndelingsloven regulerer ikke når en grenseendring skal tre i kraft. Vanlig praksis er at endringer i kommune- og fylkesgrenser trer i kraft ved et årsskifte, og at det bør gå et og et halvt år fra vedtak om grenseendring til ikrafttredelse av endringer. Dette av hensyn til tekniske og praktiske forberedelser i kommuner, fylkeskommuner, departementet og andre statlige etater som Kartverket, Skatteetaten, Brønnøysundregistrene og Valgdirektoratet. Videre bør justeringer av fylkesgrenser tre i kraft ved årsskiftet etter et fylkes-

tingsvalg, for å ivareta innbyggernes demokratiske rettigheter. Det er vanlig praksis at departementet gjennom forskrift fastsetter at fylkestingsvalget gjennomføres som om endring i fylkestilhørighet allerede har skjedd, slik at innbyggerne stemmer i fylket de kommer til å bli en del av.

Når det er fattet vedtak om grensejustering mellom fylker, skal det gjennomføres et økonomisk oppgjør mellom fylkeskommunene, med mindre de finner det unødvendig, jf. inndelingsloven § 18 første ledd. Det er opp til de berørte fylkeskommunene hvordan oppgjøret skal gjennomføres, og i utgangspunktet er det full avtalefrihet med hensyn til fordelingen av rettigheter, plikter, eiendom mv. Inndelingsloven § 19 gjelder økonomisk oppgjør ved grensejusteringer. Fylkeskommunene kan velge å se hen til denne bestemmelsen i sitt arbeid med en avtale om oppgjøret, men er ikke bundet av den. Dersom partene ikke blir enige om det økonomiske oppgjøret, skal det gjennomføres ved skjønn. Skjønnnet fastsettes av en skjønnsmnemnd oppnevnt av departementet, jf. § 23. Ved fastsettelsen av skjønnnet skal skjønnsmnemnda legge reglene i § 19 til grunn. Skjønnsmnemndas avgjørelse kan bringes inn for over-skjønnsmnemnda for endelig avgjørelse.

4 Søknad om fylkesbytte

4.1 Søknad fra Gran kommune

Gran kommune sendte søknad om fylkesbytte, inkludert egen utredning, til Statsforvalteren i Innlandet 24. juni 2024.

Gran kommune fremhever i søknaden at de ønsker å være en del av samme fylke som Lunner og Jevnaker kommuner, for å samle Hadelandsregionen i samme fylke. Kommunen skriver:

Hadelandsregionen er tett sammenknyttet, med felles videregående skole, felles bo-, arbeids- og næringsregion og behov for å samordne transport og regional utvikling. I nåværende situasjon med Hadelandskommunene fordelt i to fylker krever dette god samordning mellom de to fylkeskommunens administrative og politiske nivå, og også mellom fylkeskommunene og kommunene innenfor samtlige av fylkeskommunenes ansvarsområder.

Gran viser særlig til at samarbeidet med Lunner kommune har blitt vanskeligere etter at kommunene ble plassert i hvert sitt fylke, og at Lunner kommune som følge av dette har avsluttet noen av samarbeidene med Gran. Gran kommune deltar i 35 interkommunale samarbeid, alle er med kommuner som tilhører andre fylker enn Innlandet (Akershus, Buskerud og Oslo). Lunner kommune er med i de samme 35 interkommunale samarbeidene, mens Jevnaker kommune deltar i 15 av de samme samarbeidene. Dersom Gran bytter fylke til Akershus vil totalt 19 av de 35 interkommunale samarbeidene være innenfor samme fylke, sammenlignet med null i dag. Gran kommune peker særlig på at det vil være en fordel om samarbeid rettet mot sårbare grupper, som NAV Hadeland, flyktningtjenesten og voksenopplæring, kan samles i ett fylke.

Gran kommune presiserer i søknaden at det vil være både fordeler og ulemper ved å knytte seg til Akershus fylke. Kommunen understreker at fylkestilknytningen på kort sikt ikke vil være avgjørende for om kommunen kan gi et godt tjenestetilbud til innbyggerne i Gran. Det vises også til at Innlandet fylkeskommune har innvilget Gran kommune ulike

tilskudd som det er usikkert om kommunen vil kunne få fra Akershus fylkeskommune.

Gran kommune påpeker at det nære samarbeidet mellom Hadelandskommunene vil kunne lide på lengre sikt dersom Gran forblir i Innlandet. Kommunen viser blant annet til at Lunner kommune har uttrykt at dersom Hadelandskommunene fortsetter i to fylker, vil det kunne bli nødvendig for Lunner kommune å søke nye samarbeidspartnere i Akershus. Gran kommune konkluderer i søknaden med at både kommunen og innbyggerne på lang sikt vil være best tjent med et fortsatt tett samarbeid med de øvrige Hadelandskommunene, særlig innen arbeidsmarked, handel, kommunikasjon og regional utvikling. På denne bakgrunn mener kommunen at fylkestilknytningen bør endres til Akershus fylke fremfor å forbli i Innlandet. I tillegg legger Gran kommune stor vekt på hensynet til Hadeland videregående skole. Hadeland videregående skole bestod tidligere av tre videregående skoler på Hadeland. Høsten 2012 ble disse skolene samlet i en ny skolebygning i Gran sentrum. Gran kommune skriver i søknaden at Hadeland videregående skole vil bli best ivaretatt ved at elevgrunnlaget befinner seg i samme fylke som skolen.

Innbyggernes synspunkt

Våren 2022 gjennomførte Sentio Research Group en opinionsundersøkelse på oppdrag fra Gran kommune. Et utvalg innbyggere på 4 061 personer i alderen 16 år eller eldre bosatt i Gran kommune ble stilt to spørsmål:

1. Hvor viktig er det for deg at Lunner, Jevnaker og Gran er i samme fylke?
Svaralternativ: Viktig, litt viktig, ikke viktig eller vet ikke.
2. Slik situasjonen er nå, er nytt Akershus fylke det alternativet som gir mulighet for å samle hadelandskommunene. Hvilket fylke ønsker du at Gran kommune skal tilhøre i framtida?

Svaralternativ: Innlandet, Akershus eller Har ingen betydning for meg.

7 av 10 respondenter svarte at det er «viktig» eller «litt viktig» at de tre kommunene tilhører samme fylke. Det var et flertall i alle aldersgruppene som mente at dette er «viktig» eller «litt viktig». Størst andel var det blant innbyggerne under 20 år og blant de over 80 år.

Respondentene er ganske delt i spørsmålet om hvilket fylke de ønsker å tilhøre. Det er flest som ønsker at Gran skal være en del av Innlandet i fremtiden (49 prosent). 45 prosent svarer at de ønsker at Gran skal tilhøre Akershus. Størst forskjell er det i gruppen 20-29 år, hvor 6 av 10 ønsker at Gran skal forbli en del av Innlandet. For de øvrige aldersgruppene er det mindre forskjell. Blant respondentene over 70 år og i gruppen 40-49 år er det et flertall som ønsker å tilhøre Akershus.

Blant innbyggerne som mener at det er «viktig» at Hadelandskommunene tilhører samme fylke, mener 70 prosent at Gran skal tilhøre Akershus. Blant de som svarte «litt viktig» ønsker 58 prosent å tilhøre Innlandet og 37 prosent Akershus. Blant de som svarte «ikke viktig» ønsker 84 prosent å tilhøre Innlandet og 9 prosent Akershus.

I søknaden fra Gran kommune legges det vekt på at kommunestyrevalget høsten 2023 også må sees på som en del av innbyggerhøringen i spørsmålet om fylkesbytte. Alle partiene uttalte sitt syn i denne saken i løpet av valgkampen. Partiene som nå har flertall i Gran kommune, tok ifølge søknaden et tydelig standpunkt om at de ville søke overgang til Akershus, og at det ikke ville avholdes folkeavstemning om spørsmålet om fylkesbytte.

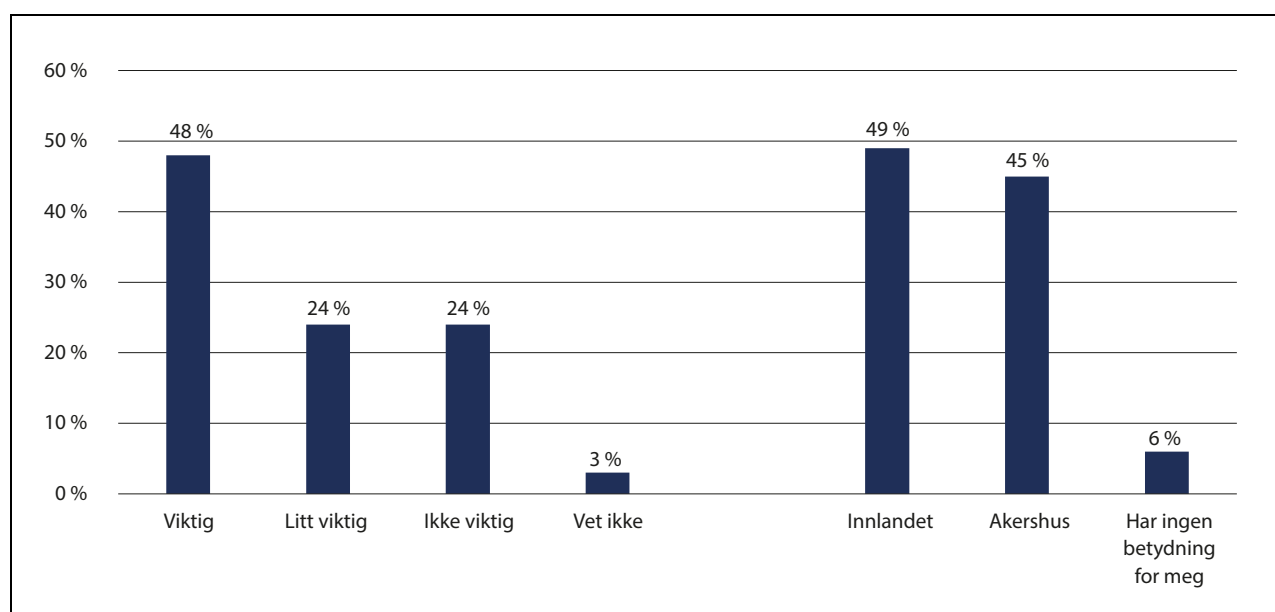
Videre ble det arrangert et åpent møte med temaet fylkesbytte i Hadeland kultursal 6. mai 2024, etter at kommunens oppdaterte utredning var ferdigstilt. Gran opplyser i søknaden om fylkesbytte at hensikten med møtet ikke primært var å få en diskusjon om hvilket fylke Gran burde være en del av, men å få innspill på hva som var viktig å vektlegge i prosessen fram mot et eventuelt fylkesbytte. Innlandet fylkeskommune har kritisert gjennomføringen av dette møtet, da fylkeskommunen ikke var invitert til å delta.

I kommunestyremøte 20. juni 2024 behandlet Gran kommune sak 69/24 om fylkesbytte fra Innlandet til Akershus. Gran kommunestyre vedtok med 16 mot 11 stemmer:

1. Gran kommune ønsker å bytte fylke fra Innlandet fylke til Akershus fylke.
2. Søknad om fylkesbytte sendes Statsforvalteren i Innlandet for videre behandling, høring og oversendelse til Kommunal-og distriktsdepartementet.

4.2 Høringsuttalelser

Statsforvalteren i Innlandet mottok 24. juni 2024 søknad fra Gran kommune om endret fylkestilhørighet, fra Innlandet til Akershus. Statsforvalteren sendte saken på høring til 28 høringsinstanser sommeren 2024. I tillegg ble det åpnet for innspill på statsforvalterens hjemmeside. Totalt kom det inn 58 høringsinnspill, hvorav åtte var fra høringsinstansene som fikk saken tilsendt direkte, 45 fra

Figur 4.1 Resultat fra innbyggerundersøkelse 2022

Kilde: Sentio

privatpersoner og fem fra øvrige organisasjoner/foreninger/politiske partier.

Innlandet fylkesting behandlet spørsmålet 22. oktober 2024 og vedtok:

1. Fylkestinget i Innlandet mener en praksis hvor kommuner selv kan velge fylkestilhørighet er uheldig. Regional balanse er en forutsetning for likeverdig tjenestetilbud i fylkene, og det er uheldig at store, sentrale fylker med betydelig befolkningsvekst skal utvides med omlandskommuner i randsonen. Gran kommune er en viktig kommune i Innlandet, og Fylkestinget i Innlandet ønsker ikke at Gran kommune skal bytte fylke fra Innlandet til Akershus.
2. Et fylkesskifte hvor Gran kommune går til Akershus fylke vil få store negative økonomiske konsekvenser for Innlandet fylkeskommune, og bidra til enda større ulikheter med hensyn til rammebetingelser for de ulike fylkeskommunene.
3. Innlandet fylkeskommune mener det må det vurderes hvilke konsekvenser det vil ha, både med tanke på regionalt demokrati og fordeling av stortingsplasser, som del av behandlingen av søknaden fra Gran om fylkesbytte.
4. Gran kommune er en del av Hadelandsregionen sammen med Jevnaker og Lunner. Innlandet fylkeskommune anerkjenner ulempene ved at regionen består av kommuner på to sider av fylkesgrensen.
5. Utgangspunktet for Innlandet fylkeskommune er at eiendeler og tjenester fordeles etter geografi ved en eventuell beslutning om fylkesbytte. Dersom Gran kommune bytter fylke, så vil eiendelene og tjenestene følge med til nytt fylke. Tilsvarende må gjeld som tilhører eiendeler også følge med. Det er også personalmessige konsekvenser ved et eventuelt fylkesbytte. Ansatte som jobber på Hadeland vgs, Hadeland tannklinikk mv. forventes å bli med over til Akershus fylkeskommune etter reglene om virksomhetsoverdragelse.

Akershus fylkesting vedtok 24. oktober 2024 følgende:

Etter en samlet vurdering stiller Akershus fylkeskommune seg positiv til Gran kommunes søknad om fylkesbytte fra Innlandet til Akershus fylke.

For Akershus fylkeskommune har det vært viktig å ta utgangspunkt i de fylkeskommunale tjenestene og vurdere hvordan disse påvirkes

dersom Gran kommune overflyttes til Akershus. Fylkeskommunen ønsker også å påpeke at samfunnsutvikling og bærekraft i et regionalt perspektiv er vesentlig for fylkeskommunens vurdering.

Akershus fylkeskommune har videre følgende kommentarer til Gran kommunes søknad om fylkesbytte:

- Fylkeskommunen er enig med Gran kommune i at et fylkesbytte vil forenkle det allerede omfattende interkommunale samarbeidet mellom Hadelandskommunene gjennom at kommunene i hovedsak da forholder seg til en fylkeskommune, og ett statsforvalterembete.
- Akershus fylkeskommune mener at et fylkesbytte vil muliggjøre en mer helhetlig planlegging og effektiv drift av kollektivtilbudet i Hadelandsregionen. Fylkeskommunen mener videre at ett pris- og sonesystem vil gjøre billettering mer sømløst og muliggjøre reise på tvers av transportmidler i regionen, noe som igjen vil gi innbyggerne i Gran et bedre samferdselstilbud.
- Akershus fylkeskommune vil påpeke at nærmere halvparten av elevene ved Hadeland videregående skole i Innlandet i dag kommer fra Akershuskommunene Lunner og Jevnaker. Ved et fylkesbytte vil elever på Hadeland i hovedsak kunne velge å gå på skole i eget fylke, noe som blant annet vil lette oppfølgingen av læringer. Skolens kapasitet vil også kunne utnyttes bedre, gitt den store elevtallsveksten i Akershus de siste årene og presset på kapasiteten i videregående opplæring. Det kan derfor ligge en samfunnsmessig gevinst i å utnytte den eksisterende kapasiteten på Hadeland videregående skole.
- Akershus fylkeskommune påpeker videre at når Akershus vedtar nye regionale planer, vil disse kun gjelde for Lunner og Jevnaker. Dersom Gran kommune blir en del av Akershus vil Hadelandskommunene på sikt igjen få felles planverk å forholde seg til, med like føringer for blant annet areal og transportutvikling, mens dette vil avvike dersom Gran forblir i Innlandet.
- Akershus fylkeskommune understreker at ved et eventuelt fylkesbytte må strukturen på tannhelsetjenestene på Hadeland vurderes i et nytt lys. Klinikken på Gran har god kapasitet, og det vil her være en mulig samfunnsmessig gevinst i å utnytte denne bedre.

Høringsuttalelsene fra privatpersoner er i hovedsak negative til fylkesbytte, 29 av 45. 35 av 45 ba om ny innbyggerundersøkelse. Statsforvalteren oppsummer de øvrige høringsuttalelsene slik:

- Søndre Land kommune behandlet saken i formannskapet og tok den til orientering.
- Vestre Toten kommune behandlet saken i kommunestyret, sier ikke om de er for eller mot, men stiller enkelte spørsmål om fylkesbyttet.
- Lunner kommune behandlet saken i kommunestyret og er for et fylkesbytte.
- Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus tar saken til orientering.
- Bane NOR er hverken for eller mot, men ber om at hensyn til beredskap ivaretas som i dag.
- Arbeiderpartiene i Gran og Lunner har enstemmige vedtak i sine styrever som er positive til et fylkesbytte.
- Gran bygdeliste er negativ.
- Organisasjonen «Vi som vil til Akershus» støtter søknaden om fylkesbytte.
- FAU Bjørneroa skole er hverken for eller mot, men ber om at hensyn til valg av videregående skole ivaretas som i dag.

Etter at høringen var avsluttet oppsummerte statsforvalteren saken, og utarbeidet en foreløpig tilrådning. I januar 2025 ble statsforvalterens oppsummering og foreløpige tilrådning sendt på en ny høring til de instansene som uttalte seg i første høringsrunde.

Fylkesutvalget i Innlandet behandlet spørsmålet om fylkesbytte for Gran kommune 11. mars 2025 og vedtok enstemmig:

1. Innlandet fylkeskommune viser til tidligere høringsinnspill i denne saken, hvor det fremgår mer detaljert hvilke konsekvenser dette har for Innlandet fylkeskommune.
2. Det er bekymringsfullt dersom det vedtas fylkesbytter som forsterker forskjellene som allerede finnes mellom de ulike fylkene. Regional balanse er en forutsetning for likeverdig tjenestetilbud i fylkene.
3. Når kommuner i randsonen av fylket overføres andre til fylker, vil det påvirke utviklingskraften i det fylket som avgir kommunen. Folketallsveksten for Innlandet er allerede på et lavere nivå når en sammenlikner med snittet for Norge, og Gran kommune er en viktig kommune for Innlandets samfunnsutvikling og framtidig tjenestetilbud for innbyggerne i fylket.
4. Prosessene knyttet til fylkesbytte er ressurskrevende, og både kommunene og fylkeskommunene i Norge er i en situasjon med krevende

budsjetter og behov for å rasjonalisere og effektivisere. Interne utredninger og forhandlinger knyttet til økonomiske oppgjør, samt overføring av tjenestetilbud til nye fylker, krever ressurser som heller burde brukes på å yte gode tjenester og regional utvikling.

Akershus fylkesråd, etter delegering av myndighet fra Akershus fylkesting, vedtok 27. februar 2025 å oversende følgende høringssvar til Statsforvalteren i Innlandet:

1. Akershus fylkeskommune støtter konklusjonen i Statsforvalteren i Innlandets vurdering av at Gran kommunes søknad om fylkesbytte bør innvilges. I likhet med Statsforvalteren mener fylkeskommunen at det er hensynet til en helhetlig Hadelandsregion samlet i ett fylke som bør veie tyngst, i tillegg til at det vil være positive synergier for fylkeskommunale tjenester i regionen, særlig innenfor videregående opplæring, tannhelse og samferdsel.
2. Fylkeskommunen har videre følgende kommentarer til Statsforvalterens påpekning av diskrepansen mellom fylkeskommunenes beregninger av hvordan rammetilskuddet til fylkene påvirkes av Gran kommune.
 - Akershus fylkeskommune gjorde sine anslag tidlig i 2024, og disse er dermed ikke justert for de endringene som kom med statsbudsjettet høsten 2024. Akershus har derfor gjort nye beregninger av anslagene i etterkant av de endringene som kom høsten 2024. Disse indikerer anslagsvis 228 millioner kroner i endrede frie inntekter for Akershus fylkeskommune. At Innlandet og Akershus fylkeskommuner har noe ulike inntektsanslag, må sees i lys av ulike vurderinger av framtidige usikre størrelser på kriteriedata og beregningsgrunnlag. Det kan også være at Innlandet fylkeskommune har mer detaljert kunnskap om forhold i kommuner i eget fylke enn det som en nabofylkeskommune har.
 - Samtidig vil Akershus fylkeskommune understreke at modellen for inntektssystemet er lagt opp slik at Gran kommunes innbyggere ved et fylkesbytte vil gi et lavere rammetilskudd for Akershus, enn det de samme innbyggerne gir for Innlandet.
 - Akershus fylkeskommune vil også påpeke at det alltid vil være usikkerhet knyttet til anslag for framtidige frie inntekter, både fordi det er usikkerhet knyttet til befolkningsutviklingen i Gran kommune fremover og fordi vi heller ikke kjenner alle kri-

teriedata i inntektssystemet og hvordan de vil slå ut ved en innlemming av Gran kommune i Akershus.

- Akershus fylkeskommune ber i lys av de foregående punktene om at Statsforvalteren endrer noe av omtalen knyttet til de økonomiske vurderingene i saken, og mener at følgende setning uansett bør strykes da den blir misvisende: «Legges Innlandets beregninger til grunn, vil Akershus tjene mellom 170 og 190 mill. kroner ved en overføring av Gran. Legges Akershus beregning til grunn, vil Innlandet spare mellom 50 og 70 mill. kroner per år.»

Lunner kommunestyre behandlet statsforvalterens tilrådning 14. februar 2025 og vedtok:

Lunner kommune støtter Statsforvalterens innstilling å anbefale å innvilge søknaden til Gran kommune om å bytte fylke, fra Innlandet til Akershus.

Vi ser og erfarer hvordan grensen påvirker oss og drar oss fra hverandre. Noen av utfordringene i dag:

- Hindringer for utvikling av sterkere samarbeid som kan bidra til tilfredsstillende tjenester og forvaltning overfor kommunens innbyggere
- Innbyggerne i Lunner erfarer konsekvensene av offentlig politikk i Innlandet fylkeskommune, uten demokratisk innflytelse på politikken
- Samordningsutfordringer rundt beredskapsarbeid, samfunnsutvikling og kollektivtransport
- Påvirkning på det sivile liv, for eksempel via tilhørighet i idrettslag og fylkesgrupperinger innenfor frivillighet

Å fortsette å være delt i Hadelandsregionen vil kunne påvirke tilbudet til innbyggerne i alle Hadelandskommunene til det negative.

Jevnaker kommune behandlet statsforvalterens tilrådning 6. mars 2025:

Jevnaker kommune støtter Statsforvalterens innstilling om å anbefale å innvilge søknaden til Gran kommune om å bytte fylke, fra Innlandet til Akershus.

Jevnaker kommune opplever at dagens fylkesinndeling har negative konsekvenser for det nødvendige samarbeidet som kommunene på Hadeland har lang tradisjon for, på tvers av

kommunegrenser og for innbyggerne som i stor grad opplever seg som Hadelendinger. Dette kommer til syne gjennom blant annet:

- Hindringer for utvikling av sterkere samarbeid som kan bidra til tilfredsstillende tjenester og forvaltning overfor kommunens innbyggere
- Konsekvensene av politiske prioriteringer i Innlandet fylkeskommune, uten å ha demokratisk innflytelse på politikken
- Samordningsutfordringer rundt beredskapsarbeid, samfunnsutvikling og samferdsel
- Påvirkning på det sivile liv, for eksempel via tilhørighet i idrettslag og fylkesgrupperinger innenfor frivillighet

En fremtidig Hadelandsregion som er delt mellom to forskjellige fylker vil påvirke tilbudet til innbyggerne i alle Hadelandskommunene negativt, spesielt innenfor utdanning, kollektivtilbud, folkehelse og tannhelse.

I tillegg mottok statsforvalteren høringsuttalelser fra AUF Hadeland, Arbeiderpartiene i Gran, Jevnaker og Lunner, BaneNOR, Søndre Land, Gran Bondelag, Gran Senterparti, Gran Fremskrittsparti, Gran Bygdeliste og private. Arbeiderpartiet og AUF i de tre Hadelandskommunene er positive til et fylkesbytte. Øvrige organisasjoner og politiske partier som har gitt innspill er negative til fylkesbytte.

4.3 Statsforvalterens behandling og tilrådning

Statsforvalteren i Innlandet oversendte saken med sin endelige tilrådning til departementet 25. mars 2025.

I sin vurdering av saken peker statsforvalteren på konsekvenser for regioninndelingen, konsekvenser for tjenester til innbyggerne i Gran og konsekvenser for fylkeskommunene.

Statsforvalteren viser til at et fylkesbytte for Gran kommune vil forsterke den regionale ubalansen mellom Akershus og Innlandet fylker. Statsforvalteren mener det vil svekke Innlandet fylkeskommune dersom de mister Gran kommune, som er en befolkningsrik kommune og et regionalt tyngdepunkt mot Akershus.

Statsforvalteren peker på at en overføring av Gran kommune fra Innlandet til Akershus fylke vil påvirke det fylkeskommunale tilbudet både på kort og lengre sikt i begge fylker.

Statsforvalteren støtter vurderingen fra Akershus fylkeskommune om at et fylkesbytte vil kunne legge til rette for mer effektiv tjenesteproduksjon for fylkeskommunale tjenester som videregående skole, tannhelse og kollektivtransport. For eksempel har Hadeland videregående skole 950 elevplasser tilgjengelig og rom for 190 ansatte. I 2023 gikk det i underkant av 750 elever på skolen, og det var 170 ansatte. Dersom skolen blir en del av Akershus, mener Akershus fylkeskommune at det vil kunne bidra til å løse kapasitetsutfordringene på de videregående skolene på øvre Romerike, i Akershus. Lærlinger og elever som avbryter utdanningen følges opp av sitt bostedsfylke. Kommunene og Akershus fylkeskommuner peker på at det vil lette oppfølgingen dersom elevene har samme skole- og bostedsfylke.

Statsforvalteren peker på at for innbyggerne i kommuner i Innlandet som grenser mot Gran kommune, vil et fylkesbytte kunne gi mindre mangfold i det fylkeskommunale tjenestetilbudet.

Statsforvalteren viser til at landbruket er en viktig næring i Innlandet og at Gran er en viktig matprodusent med store skogsarealer som inngår i en helhetlig regional satsing. Statsforvalteren mener Innlandet fylkeskommunes regionale satsing vil bli svekket dersom Gran ikke lenger er en del av Innlandet. Statsforvalteren mener at dagens fylkesgrense har liten betydning for det øvrige næringslivet.

Statsforvalteren peker på at færre innbyggere vil gi reduserte inntekter til både Innlandet fylkeskommune og statsforvalteren. Fylkeskommunedirektøren i Innlandet skriver i saksgrunnlaget til fylkeskommunen at deres egne beregninger viser en inntektsreduksjon på 50 millioner kroner, og at dette vil påvirke tjenestetilbudet i resten av fylket. Statsforvalteren viser til at de to fylkeskommunene har kommet til et relativt likt resultat for hvordan deres rammetilskudd vil påvirkes av en eventuelt endret fylkestilknytning for Gran kommune, og vurderer at konsekvensene av å justere grensen samlet sett vil være innenfor det fylkeskommunene kan håndtere ved det økonomiske oppgjøret.

Statsforvalteren legger stor vekt på betydningen de interkommunale samarbeidene Gran kommune deltar i, har for Gran kommunes tjenestetilbud. Statsforvalteren mener at et fylkesbytte vil bidra til å legge bedre til rette for å opp-

rettholde og utvikle samarbeidet mellom Hadelandskommunene, og at dette på sikt vil kunne gi en mer effektiv tjenesteproduksjon og bedre kommunale tjenester til innbyggerne i Gran kommune. Statsforvalteren peker på at utredningen viser at dette særlig vil gjelde for områder der Hadelandskommunene i dag samarbeider, som innenfor flyktningtjenester, voksenopplæring og sosiale tjenester i NAV. Statsforvalteren legger videre vekt på at erfaringene fra Hadelandskommunene er at fylkesgrensen utfordrer samarbeidet og videreutviklingen av tjenester i kommunene. Her vises det eksempelvis til at samarbeid innen landbruket mellom Hadelandkommunene og Nittedal kommune blir svekket av at kommunene tilhører ulike fylker, og til at Lunner kommune har sagt opp noen av samarbeidene med Gran kommune. Statsforvalteren påpeker at Gran kommune og Hadeland som region, selv med et fylkesbytte, må forholde seg til flere samordningsaktører, da de fremdeles vil være underlagt statlige aktører med geografisk forvaltningsområde i Innlandet. Eksempler på dette er politi, brannsentral, sykehus og sivilsforsvarsdistrikt.

Statsforvalteren peker på at et fylkesbytte vil få betydning for grensene for valgdistriktene, og dermed kan få betydning for mandatfordelingen til Stortinget.

På bakgrunn av disse vurderingene kommer statsforvalteren til følgende konklusjon:

Etter en samlet vurdering mener Statsforvalteren at ulempene ved et fylkesbytte ikke er tilstrekkelig tungtveiende til å veie opp for kommunens eget ønske om fylkesbytte, og fordelene et fylkesbytte vil ha for kommunen og innbyggerne der. Statsforvalteren tilrår å innvilge søknaden til Gran kommune om å bytte fylke, fra Innlandet til Akershus. Etter Statsforvalterens syn vil et fylkesbytte bidra til å opprettholde eksisterende kommunesamarbeid med spesielt Lunner, Jevnaker og Nittedal kommuner, som er av betydning for nivået på tjenestetilbudet som gis, videreutvikling av disse, og utvikling av nye samarbeid.

Statsforvalteren mener det ikke er grunnlag for presedensvirkning ved konklusjonen i denne saken. Eventuelle nye initiativ om justering av fylkesgrensen vil måtte gis en individuell vurdering uavhengig av denne.

5 Departementets vurdering og forslag

I saker som gjelder å flytte en hel kommune fra et fylke til et annet, vil den endrede fylkestilhørigheten først og fremst ha betydning for de fylkeskommunale tjenestene innbyggerne i den aktuelle kommunen mottar. Men endringer i fylkestilhørighet for enkeltkommuner får også konsekvenser for de avgivende og mottakende fylkeskommunene og for de øvrige kommunene i fylkene. Kommunestyrets ønsker og vedtak er viktige argumenter i vurderingen av fylkesbyttesaker, men det må også tas hensyn til andre forhold. For eksempel vil fylkeskommunenes mening være relevante momenter, i tillegg til konsekvensene et fylkesbytte kan innebære for den regionale balansen og for tjenestetilbudet til øvrige innbyggere i det avgivende fylket. Gran kommune har gjennomført en utredning av hvilke konsekvenser et fylkesbytte kan få. Det har blitt gjennomført en innbyggerhøring, og relevante aktører har fått uttalt seg. Statsforvalteren har vurdert saken og oversendt sin tilrådning til departementet. Departementet legger søknaden med kommunens utredning og statsforvalterens tilrådning til grunn for departementets vurdering.

Som det går fram av statsforvalterens tilrådning, er det argumenter både for og mot at Gran kommune skal endre fylkestilhørighet fra Innlandet fylke til Akershus fylke.

Innlandet fylkeskommune skriver i sin uttalelse at dersom Gran kommune endrer fylkestilhørighet, vil fylket miste en kommune som representerer vekst og høyere skatteinntekter enn resten av fylket. Innlandet fylkeskommune peker videre på at et fylkesbytte vil bidra til enda større ulikheter i rammebetingelsene for de to fylkeskommunene, og på at de kan miste tilgang på kompetanse og arbeidskraft som er viktig for regionale tjenester.

Etter departementets vurdering vil et fylkesbytte for Gran forsterke den regionale ubalansen mellom Innlandet og Akershus fylker, både når det gjelder antall innbyggere, arbeidsplasser og innbyggernes tilgang til tjenester. Befolkningsveksten i Innlandet fylke er lavere enn i resten av landet. Akershus fylke har på sin side den sterkeste befolkningsveksten i landet. SSBs befolk-

ningsframskrivninger tyder på at denne utviklingen vil fortsette. Gran er en relativt stor kommune i Innlandet, med befolkningsvekst og med relativt høye skatteinntekter sammenlignet med andre kommuner i fylket. En overføring av de fylkeskommunale tjenestene som i dag er lokalisert i Gran til Akershus fylkeskommune, vil kunne medføre en svekkelse av tjenestetilbudet til innbyggere i andre kommuner i Innlandet. Departementet vurderer at disse momentene taler mot et fylkesbytte for Gran kommune.

Kommunestyrene i Gran, Jevnaker og Lunner har alle uttalt at de ønsker at Hadelandskommunene skal samles i samme fylke. Gran kommune konkluderer i søknaden om fylkesbytte med at kommunen og innbyggerne på lang sikt har størst interesse av samarbeidet med de andre Hadelandskommunene, spesielt når det gjelder arbeidsmarked, handelstilbud, kommunikasjon og regional utvikling. Departementet støtter kommunens vurdering om at et fylkesbytte vil legge til rette for en mer helhetlig samfunnsutvikling i Hadelandsregionen.

Kommunen peker på at det interkommunale samarbeidet har blitt svekket etter at regionen ble delt av en fylkesgrense. Videre peker Akershus fylkeskommune på at et fylkesbytte for Gran kan gi bedre utnyttelse av fylkeskommunale tjenester lokalisert i Gran, som kan bidra til å avlaste presset på fylkeskommunale tjenester på Romerike i Akershus fylke. Hadeland videregående skole har 950 elevplasser, og de siste årene har det vært om lag 760 elever ved skolen. Nær halvparten av elevene sogner til Jevnaker og Lunner, og dagens fylkesgrense gjør oppfølgingen av lærlinger og elever som faller fra mer krevende. Departementet støtter statsforvalterens vurdering av at fylkesgrensen skaper utfordringer for kommunenes samarbeid og samordning. Et fylkesbytte for Gran vil kunne legge til rette for bedre samarbeid og mer effektiv utnyttelse av kommunale og fylkeskommunale tjenester.

Gran er den eneste kommunen i Innlandet som inngår i Oslo bo- og arbeidsmarkedsregion, og har stor pendling sørover mot Akershus og Oslo. Departementet mener Gran kommune såle-

des skiller seg ut fra andre kommuner i Innlandet ved at kommunen har en tydelig orientering mot Akershus og Oslo.

Når det gjelder innbyggernes syn på spørsmålet om fylkestilhørighet, svarte 7 av 10 innbyggere i innbyggerundersøkelsen at det er «viktig» eller «litt viktig» at Gran, Lunner og Jevnaker kommuner tilhører samme fylke. Innbyggerne er derimot delt i spørsmålet om hvilket fylket det bør være. 49 prosent ønsker at Gran fortsatt skal tilhøre Innlandet og 45 prosent ønsker at Gran skal tilhøre Akershus. Etter departementets vurdering fore-

ligger det ikke et klart og tydelig ønske fra innbyggerne om et fylkesbytte. Departementet oppfatter likevel resultatene fra innbyggerhøringen dithen at innbyggerne er mer opptatt av at Hadelandskommunene er samlet i ett fylke, enn hvilket fylke kommunene er samlet i.

Departementet støtter statsforvalterens vurdering om at et fylkesbytte for Gran vil legge til rette for bedre og mer effektive tjenester og en bedre og mer helhetlig samfunnsutvikling for Gran kommune og nabokommunene Lunner og Jevnaker, og legger fram forslag i tråd med dette.

6 Endringer i valgdistriktsgrensene

Ved stortingsvalg er landet delt inn i 19 valgdistrikter, jf. Grunnloven § 56. Valgdistriktene og hvilke kommuner som tilhører hvilket valgdistrikt, følger av valgloven § 11-1. Hvor mange stortingsrepresentanter som skal velges fra hvert valgdistrikt, beregnes på grunnlag av valgdistriktenes innbyggertall og areal. Dette er regulert i Grunnloven § 57 og valgloven § 11-3.

Før hvert stortingsvalg skal det skal gjøres en ny beregning av hvor mange mandater hvert valgdistrikt skal ha. Hensikten er at endringer i antall innbyggere, og eventuelle endringer i valgdistriktsgrensene, skal gjenspeiles i fordelingen. Den forrige mandatfordelingen ble gjort i 2024 og gjaldt ved stortingsvalget i 2025.

Dersom Stortinget vedtar at Gran kommune skal flyttes fra Innlandet fylke til Akershus fylke, må det også gjøres endringer i valgdistriktsgrensene. Det følger av Prop. 45 L (2022–2023) *Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven)* at et valgdistrikt ikke bør gå på tvers av en fylkesgrense. Fylkeskommunene har viktige oppgaver i gjennomføringen og godkjenningen av stortingsvalg. Hvis ansvaret for et valgdistrikt blir delt mellom flere fylkeskommuner, vil det føre til uklar ansvarsdeling, komplisere gjennomføringen og øke risikoen for feil.

Som en konsekvens av at Gran kommune flyttes til Akershus fylke, mener departementet derfor at kommunen også må flyttes fra Oppland valg-

distrikt til Akershus valgdistrikt. Ved at begge disse endringene legges fram for Stortinget samtidig, får Stortinget mulighet til å se de to endringene i sammenheng. Endringen i valgdistriktsgrensen vil bli tatt hensyn til ved ny mandatfordeling som skal gjøres våren 2028. Denne mandatfordelingen vil gjelde for stortingsvalget i 2029, og vil bli beregnet våren 2028 på bakgrunn av oppdaterte innbyggertall i valgdistriktene, samt valgdistriktenes areal per 1. januar 2028.

Det er ikke mulig å forutsi hvilke konsekvenser en endring i valgdistriktsgrensene får for mandatfordelingen. Endring i ett valgdistrikts areal og innbyggertall vil ha betydning for hele mandatberegningen. Selv om et valgdistrikt som får flere innbyggere og mer areal generelt sett vil styrke sine muligheter for å få flere mandater, er det mulig at endringen kommer i et annet valgdistrikt. I tillegg til disse endringene i valgdistriktsgrensene vil mandatfordelingen i 2028 også påvirkes av den generelle befolkningsutviklingen i de ulike valgdistriktene.

Endringen i valgloven § 11-1 har ikke vært på høring. Endringen vil være en konsekvens av Stortingets vedtak om endring av fylkestilhørighet for Gran kommune, og departementet vurderer det derfor som unødvendig å gjennomføre en egen høring knyttet til endringer i valgloven om tilhørighet til valgdistrikt for Gran kommune.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

En endring av fylkestilhørighet for Gran kommune vil medføre omstillingskostnader for Innlandet fylkeskommune og Akershus fylkeskommune, og vil påvirke de to fylkeskommunenes inntekter og utgifter. Innlandet vil ikke lenger ha ansvar for å gi fylkeskommunale tjenester til innbyggerne i Gran, og vil dermed få reduserte inntekter gjennom inntektssystemet, mens det motsatte vil være tilfellet for Akershus. Dette vil fanges opp gjennom endringer i innbyggertallet og øvrige kriterier i inntektssystemet for de berørte fylkeskommunene. Konsekvenser for blant annet infrastruktur, forvaltningseiendom og andre rettigheter og plikter knyttet til Gran kommune, kan løses i et eventuelt økonomisk oppgjør mellom fylkeskommunene.

Departementet mener at endringen i fylkesgrensen bør tre i kraft 1. januar 2028, og at fylkestingsvalget i 2027 gjennomføres som om fylkesbyttet har funnet sted. Departementet vil fastsette en egen forskrift om gjennomføringen av valget. For at valget skal kunne gjennomføres som om fylkesbyttet har skjedd, kreves tilpasning av systemer og manntall som brukes til gjennomføringen av valget. Dette vil medføre arbeid primært for Kartverket, Valgdirektoratet og Kommunal- og distriktsdepartementet.

Endring av fylkesgrensen innebærer endringer i dagens kommunenummerserie, ved at Gran kommune må få tildelt nytt kommunenummer. Kommunenummer tildeles av Kommunal- og distriktsdepartementet, etter faglig innspill fra Statistisk sentralbyrå. Departementet vil videreføre de etablerte prinsippene for tildeling av kommunenummer ved endringer i kommuneinndelingen. Disse prinsippene er at det ikke skal være gjenbruk av kommunenummer, at nye kommuner skal ha nye kommunenummer, og at fylkesnummeret skal utgjøre de to første sifrene i kommune-

nummeret. Etter Stortingets behandling av proposisjonen, vil departementet avklare det konkrete kommunenummeret for Gran kommune. Endringer i kommunenummer vil gi behov for endringer i statens, kommunenes og de berørte fylkeskommunenes systemer og registre. Departementet legger til grunn at eventuelle kostnader for statlige etater dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

Regionalstøttekartet

Regionalstøttekartet viser hvilke områder som kan få distriktsrettet investeringsstøtte, og er vedtatt for perioden 2022 - 2027. Det er ESA som setter de ytre rammene for virkeområdet. Retningslinjene for regionalstøtte er utformet slik at det er mulig å gi distriktsrettet investeringsstøtte til bedrifter i områder med lav befolkningstetthet. Dette er definert som fylker med færre enn 12,5 innbyggere per km². Innlandet, Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark tilfredsstilte kriteriene i 2020, og med i overkant av 1,3 millioner innbyggere utgjorde fylkene 25,14 prosent av folketallet i Norge. Det er, på visse vilkår, en viss fleksibilitet i ordningen på tvers av fylkene, for å få en mer målrettet utnyttelse av distriktsstøtten.

Gran kommune er i et fylke som fyller befolkningskriteriet, men ikke i virkeområdet på grunn av god tilgang på tjenester, og positiv befolkningsutvikling. Endring i antall innbyggere innenfor regionalstøttekartet kan påvirke antall kommuner som kommer med i ordningen. Det er ikke mulig å fastslå om og eventuelt hvilke konsekvenser et fylkesbytte for Gran vil ha for regionalstøttekartet, da det er flere faktorer og utviklingstrekk i alle områdene av regionalstøttekartet som ligger til grunn for utarbeidelsen av ordningen.

8 Merknader til lovforslaget

Til § 11-1

Endringen er en følge av at Gran kommune endrer fylkestilhørighet fra Innlandet fylke til Akershus fylke.

Kommunal- og distriktsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endring av fylkestilhørighet for Gran kommune fra Innlandet fylke til Akershus fylke og endringer i valgloven (endringer i valgdistriktene).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endring av fylkestilhørighet for Gran kommune fra Innlandet fylke til Akershus fylke og vedtak til lov om endringer i valgloven (endringer i valgdistriktene) i samsvar med et vedlagt forslag.

A

Forslag

til vedtak om endring av fylkestilhørighet for Gran kommune fra Innlandet fylke til Akershus fylke

Gran kommune endrer fylkestilhørighet og blir en del av Akershus fylke fra 1. januar 2028.

B**Forslag****til lov om endringer i valgloven (endringer i valgdistriktene)****I**

I lov 16. juni 2023 nr. 62 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre gjøres følgende endringer:

§ 11-1 første ledd bokstav b skal lyde:

- b. Akershus valgdistrikt, som består av kommunene Asker, Aurskog-Høland, Bærum, Eidsvoll, Enebakk, Frogn, Gjerdrum, *Gran*, Hurdal, Jevnaker, Lillestrøm, Lunner, Lørenskog, Nannestad, Nes, Nesodden, Nittedal, Nordre Follo, Rælingen, Ullensaker, Vestby og Ås

§ 11-1 første ledd bokstav e skal lyde:

- e. Oppland valgdistrikt, som består av kommunene Dovre, Etnedal, Gausdal, *Gjøvik*, *Lesja*, Lillehammer, Lom, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Nordre Land, Ringebu, Sel, Skjåk, Søndre Land, Sør-Aurdal, Sør-Fron, Vang, Vestre Slidre, Vestre Toten, Vågå, Østre Toten, Øyer og Øystre Slidre

II

Loven trer i kraft 1. januar 2028.
